

ZO SEXY ALS ABBA (KNACK)

'Ze werken niet altijd volgens de geijkte regels. Dat maakt hen dan ook zeer sympathiek.' NTGent-persverantwoordelijke Chantal Matthys waarschuwt ons voor de eigenzinnigheid van acteursgroep Wunderbaum. Hoog tijd voor een introductieles Wunderbaum, gegeven door Walter Bart en Wine Dierickx, het enige Vlaamse Wunderbaumlid.

Het Vlaams-Nederlandse collectief Wunderbaum (Walter Bart, Maartje Remmers, Wine Dierickx, Matijs Jansen en Marleen Scholten) vond vorig seizoen een onderkomen in het Gentse stads-theater en dwong met de locatievoorstelling *Rollende Road Show* (nochtans niet zijn beste) meteen een selectie voor het Vlaamse Theaterfestival af. Nu is er Magna Plaza, dat bewust de extremen van het spelen op locatie opzoekt.

Het is april 2000 en zes laatstejaarsstudenten van de Maastrichtse toneelschool richten een brief aan een aantal grote theaterhuizen. Ze willen samen verder en staan erop niet in een verhaal terecht te komen 'dat niet het onze is'. Hun theatrale programma klinkt helder en zelfbewust: 'Om de magie van het theater optimaal te benutten en alle theatrale middelen uit te buiten, moet je op zoek gaan naar de beeldende en zintuiglijke zeggingskracht van de voorstelling. Op deze manier neem je mensen mee in een fantasievolle belevenis.' De jonge wolven vragen onderdak en een kans om te groeien bij een groter huis. Wine: 'Die brief klonk zeer idealistisch en nu kunnen we dat wel relativeren, maar de kern ervan blijft voor ons nog steeds overeind.'

Er wordt gesproken met onder meer Luk Perceval, maar wanneer Hollandia-voorman en idool Johan Simons toezegt, is de beslissing snel genomen. De groep gaat aan de slag onder de naam Jonghollandia en krijgt de kans om een half jaar te repeteren zonder dat iemand daar iets hoeft van te zien. Walter geniet na: 'Ga maar een half jaar werken, doe de deur op slot en... succes', klonk het. Bovendien hebben we bij Hollandia een heleboel mensen ontmoet die ons artistiek beïnvloed hebben, zoals Koen Tachelet, Frida Pittoors en Fedja van Huêt.'

Wanneer Simons Eindhoven verruilt voor Gent, trekt Jonghollandia, tot vijf teruggebracht na het afhaken van Yonina Spijker, mee over de grens. Als Wunderbaum pendelen de acteurs nu tussen Gent en Rotterdam, de steden waar ze elk jaar één voorstelling maken. Wine benadrukt dat Johan Simons hen de kans geeft om bakens te verzetten: 'Hij juicht het toe als we gewaagde dingen doen die eigenlijk niet kunnen. Johan kent daarin geen grenzen. Hij zegt alleen wanneer we te braaf zijn. In die zin stuurt Johan ons soms, maar hij wil vooral dat wij heel hard ons eigen ding doen.' De NTGent-directeur bevestigt: 'Veel grote huizen gaan bovenop hun jonge talent zitten en gedragen zich paternalistisch. Dat benauwt mensen.'

Simons wilde destijds in zee gaan met het groepje snotneuzen vanwege hun wil om op locatie te spelen - 'Ze vluchtten niet weg in de beslotenheid van een theaterzaal en dat herinnerde me aan mijn eigen missie.' Ook het maatschappelijke engagement van de groep bekoorde hem. Het authentieke Wunderbaumrecept heeft niet aan smaak ingeboet. Nog steeds zoekt het collectief naar locaties waarop het zijn stempel kan drukken. Voor *Rollende Road Show*, dat allerlei vormen van agressie onderzocht, trokken ze naar de verlaten Gentse Vismijn. Wine: 'Locatietheater geeft ons de kans om onze eigen ruimte en sfeer te scheppen. We maken een bar, plaatsen onze decors en programmeren zelfgekozen muziekgroepen. Zo kunnen we een echt Wunderbaumgevoel creëren.' Daarmee hoopt het gezelschap ook een unieke ervaring af te leveren. Want wie een gewone theaterzaal binnenstapt, wordt onwillekeurig herinnerd aan andere stukken die daar ooit speelden.

Johan Simons gaf al aan dat Wunderbaums esthetiserende locatiespel ontegensprekelijk een maatschappelijke verankering heeft. Zoals het aan Michel Houellebecq ontleende NTGent-motto voorschrijft, staat het collectief op zijn eigen manier 'midden in de wereld'. In *Welcome in my backyard* (2005) werd de westerse mens geconfronteerd met de asiëproblematiek, en *Everybody for Berlusconi* (2004), waarin gesuggereerd werd dat de Italiaanse premier maar beter vermoord kon worden, veroorzaakte zowaar deining in het Europees Parlement. 'Doordat we veel met improvisatie werken, zijn onze stukken heel erg ingebed in het hier en nu. Je verzint niet vlug dingen die niet van deze tijd zijn', verklaart Walter het engagement van Wunderbaum. Dat wordt inderdaad weerspiegeld in sommige locatiekeuzes. Zo werd Eindhoven de *Gekste* (2002), over een Nederlands probleemgezin, gespeeld in een marginale uitgaansbuurt 'met heel veel roltigheid'. 'Toneel gaat meer deel uitmaken van de samenleving als je op locatie speelt. Mensen zien het gebeuren en stellen zich vragen.'

Ook het winkelcentrum van Gent Zuid, waar Magna Plaza gespeeld wordt, is een pertinente keuze. De vijf wilden een voorstelling maken waarbij het locatie-element extreem meespeelt. Wunderbaum vraagt zich af hoe mensen zich tot elkaar verhouden in deze tijd van massaconsumptie. Magna Plaza verbindt liefde met economie en herinnert daarmee alweer aan Houellebecq. In een shoppingcenter, ingebed in het marktdenken, onderzoekt het collectief de marktwaarde van liefde door er economische wetten op toe te passen.

Met de verhalen uit Takeshi Kitano's film *Dolls* gebruikt Wunderbaum daarbij voor het eerst een verhaallijn die de vijf niet zelf verzonnen hebben, vertelt Walter: 'We wilden iets groots en episch tegenover die consumptiemaatschappij zetten. Het gaat om mensen die zichzelf opofferen voor de liefde, iets wat niet aan de orde is in een shoppingcenter. Bovendien roept Japan zowel associaties op met nieuwe economie als met een authentieke samoeraicultuur.' De aanwezigheid van een onwetende massa is bepalend voor de vorm van de voorstelling: 'Wij spelen eigenlijk tussen het publiek en de winkelende mensen die nog snel een potje pesto moeten kopen. Die laatsten zijn gewoon op weg en weten niet wat er aan de hand is. Het gaat om een confrontatie tussen kijken en bekeken worden.' Dat SKaGeN hen dat vorig seizoen al voordeed met *Laura Exterieur* (gespeeld in Antwerpen Centraal), is een ietwat ongelukkig toeval. 'Het was wel even balen toen we te weten kwamen dat er ooit al zoiets was gedaan, maar we hebben er ons weinig van aangetrokken. Onze voorstelling ziet er helemaal anders uit', benadrukt Walter.

Voor Magna Plaza werkt Wunderbaum zoals steeds zonder vaste regisseur. Wunderbaumleden regisseren elkaars scènes ('voorlopig zonder spanningen', dixit Walter) en met *Maybe Sweden*, een film over de vluchtelingenproblematiek, sloeg de jongerengroep onlangs alweer koppig de vleugels uit. Het staat dus vast dat Wunderbaum beweging brengt in het theatrale landschap. 'NTGent- en Volksbühne-ontwerper Bert Neumann vergelijkt hen met Abba', glimlacht Simons. 'Wunderbaum is gewoon sexy. Het zijn dynamische, mooie mensen die een eigen circuit van mensen bereiken. In Gent hebben ze al een heuse achterban.'

Kortom, Wunderbaum ademt rock-'n-roll. De meeste voorstellingen worden dan ook op smaak gebracht met een stevige scheut livemuziek. En toen de vijf bij hun vijfjarig bestaan hun beste voorstellingen opnieuw speelden, werd er aan de Gentse Wiedauwkaai afgesloten met een stevig feestje. 'Het ligt niet in onze aard om literair theater te maken dat afstand creëert', zegt Walter. 'Als je met rockmuzikanten werkt, gaan die bij belangrijke scènes gewoon een sigaret roken. Daardoor relatieveer je de dingen. Ze nemen een soort heiligheid weg.' Volgens Wine geeft Wunderbaum veel vertrouwen aan mensen die op die manier met hen samenwerken, of het nu om een fanfare gaat, een groep asielzoekers of een rockband. 'Wij gaan uit van hun inbreng en niet omgekeerd.' Wunderbaumvoorstellingen krijgen hun vaste vorm pas op het laatste moment en worden dan ook spontaan beïnvloed door de eenmalige medespelers.

Door die voortdurende inbreng van buitenaf hanteert het collectief geen vaste, vertrouwde formule. Daar zit dan ook het gif van de Wonderboom of Ricinus Communis, meent Walter: 'In het shoppingcenter bestaat de kans dat er een sinterklaas tussen komt lopen. Voor de lift, toch een belangrijk element in onze voorstelling, komen nu onverwacht een blauwe beer, vier kerstbomen en vier kerstengelen te staan.' Wine valt hem bij: 'Shit, ons beeld om zeep', dachten we. Dat wordt weer bijsturen. Het Wunderbaumgif zit 'm in het onverwachte. Zekerheden zijn uit den boze.'

Knack, Thijs De Smet, 6-12-2006